

University of Groningen

Schadebeperkingsplicht

Keirse, Anne Lucienne Maria

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2003

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Keirse, A. L. M. (2003). *Schadebeperkingsplicht: Over eigen schuld aan de omvang van de schade*. Kluwer.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

De schadebeperkingsplicht

Op straffe van verlies van de aanspraak op volledige schadevergoeding is de benadeelde binnen redelijke grenzen verplicht maatregelen te treffen ter beperking van de schade. Dit boek behandelt de aard, de inhoud en de draagwijdte van deze schadebeperkingsplicht.

Het resultaat van dit drieledig onderzoek laat zich samenvatten aan de hand van de beantwoording van een drietal vraagstellingen.

De eerste vraagstelling ziet op de aard van de schadebeperkingsplicht en betreft de dogmatische plaatsbepaling van deze rechtsfiguur in het Nederlandse civiele recht. Deze dogmatiek is, niet als meesteres, doch dienaars, in het eerste en tweede hoofdstuk vooropgesteld.

De tweede vraagstelling betreft de grenzen van de schadebeperkingsplicht. Ter beantwoording van de vragen wanneer een schadebeperkingsplicht van de benadeelde kan worden aangenomen en wat deze concreet inhoudt, moeten maatstaven voor toetsing van het gedrag van de benadeelde worden aangelegd. In het derde hoofdstuk zijn de voorwaarden onderzocht waaraan het gedrag van de benadeelde moet beantwoorden om als een schending van de schadebeperkingsplicht te worden gekwalificeerd. Deze voorwaarden zijn vervolgens geconcretiseerd in een maatstaf voor toerekening. In het vierde hoofdstuk is deze maatstaf ingekleurd door de formulering van relevante gezichtspunten, de ontwikkeling van vuistregels en de behandeling van casuïstiek.

De draagwijdte van de schadebeperkingsplicht laat zich vertalen in het effect dat deze rechtsfiguur heeft op de omvang van de aanspraak op schadevergoeding die de benadeelde jegens de dader kan geldend maken. De derde vraagstelling betreft derhalve de rechtsgevolgen van de leer der schadebeperking. De juridische gevolgen verbonden aan de schending van de schadebeperkingsplicht respectievelijk aan de voldoening daaraan zijn in het vijfde en zesde hoofdstuk belicht.

Aard en dogmatiek

Het onderwerp van dit onderzoek betreft een leerstuk dat het traditionele rollenpatroon in het aansprakelijkheidsrecht doorbreekt. Traditioneel wordt de benadeelde als het lijdend voorwerp voorgesteld in een schouwspel waarbij de dader nadrukkelijk de hoofdrol speelt. Het gedrag van de dader is de oorzaak van schade. Hij

had de vrijheid om de schade te voorkomen, indien hij had verkozen anders te handelen dan hij deed. De benadeelde heeft de schade geleden en tracht hiervoor schadevergoeding te krijgen. Voor het overige is er weinig aanleiding om zich te verdiepen in zijn persoon. Deze voorstelling wijzigt, ingeval de benadeelde zelf heeft bijgedragen aan de schade die hem door toedoen van de dader is toegebracht. De rol van de benadeelde is nu minder lijdelijk. Niet alleen de dader, maar ook de benadeelde is tekort geschoten in de rol van redelijk handelend mens. De dader heeft de rechtsgoederen van de benadeelde op onverantwoorde wijze in gevaar gebracht, maar ook de benadeelde had de mogelijkheid de hieruit voortvloeiende schade gedeeltelijk te vermijden.

Dit noodzaakt tot een complexe afweging. Hier zijn niet alleen de grenzen van de verantwoordelijkheid van de dader in het geding, maar moet ook de verantwoordelijkheid van de benadeelde worden afgebakend. Daarbij moet aan een verscheidenheid van gezichtspunten gewicht worden toegekend. De reikwijdte van de verantwoordelijkheid van de dader hangt af van het gewicht dat in een concreet geval aan de gezichtspunten 'een ieder draagt de eigen schade' en 'berokken een ander geen schade' wordt toegekend.

Bij de vraag naar de reikwijdte van de verantwoordelijkheid van de benadeelde spelen verwante gezichtspunten een rol. 'Schade die iemand door eigen schuld lijdt, wordt hij niet geacht te lijden', zo kan in het verlengde van het gezichtspunt 'ieder draagt de eigen schade' worden aangevoerd. Maar ook hier is er een weerwoord. De pendant van 'berokken een ander geen schade', te weten 'behoed jezelf voor schade', vormt geen grondbeginsel van het recht. In eigen rechtssfeer is immers een ieder heer en meester. In dit spanningsveld moet een balans worden gevonden tussen vrijheid en bescherming van beide partijen.

Men kan het gezichtspunt 'berokken een ander geen schade' laten prevaleren en aan de eigen bijdrage van de benadeelde elke invloed ontzeggen. Daarbij kan als volgt worden geredeneerd. De schadelijder heeft niet onrechtmatig gehandeld. Wie de eigen belangen verwaarloost, moge een dwaas zijn, rechtens onbetamelijk handelt hij niet. Daar staat van de zijde van de dader toerekenbaar onrecht tegenover. De schade is in elk geval het gevolg van een aansprakelijkheid scheppende factor waarvoor de dader instaat en dit is in beginsel voldoende om hem tot volledige vergoeding van de schade gehouden te achten.

Dat iedere vorm van eigen schuld onder alle omstandigheden invloed op de aansprakelijkheid van de dader ontbeert, wordt echter in geen enkel rechtssstelsel geleerd. Het zou onbillijk zijn om de dader, tot schadevergoeding aangesproken, niet alleen zijn eigen gedrag, maar ook dat van de schadelijder volledig toe te rekenen. Daarmee zou hij al te sterk zijn broeders hoeder worden.

Een tweede oplossing staat hier lijnrecht tegenover en geeft het gezichtspunt 'een ieder draagt de eigen schade' vrij spel. Zij houdt in dat de eigen schuld van de benadeelde de aansprakelijkheid van de dader geheel laat vervallen. De achterliggende gedachte is dat het rechtens niet tot schade moet worden gerekend, als men die zichzelf heeft aangedaan. Of er al dan niet nog een andere oorzaak in het spel is, wordt daarbij niet relevant geacht.

Tot in de twintigste eeuw vertegenwoordigde deze laatste opvatting geldend recht. Eeuwenlang werd de benadeelde een recht op schadevergoeding ontzegd,

indien hij mede tot de schade had bijgedragen. Hierop werd, in overeenstemming met wat reeds in het klassieke Romeinse recht gold, een uitzondering aanvaard als de dader de benadeelde opzettelijk schade had toegebracht. In dat geval kreeg de benadeelde de schade volledig vergoed. Het Europese aansprakelijkheidsrecht was door de geschiedenis heen in de ban van het ‘alles of niets-beginsel’.

Er is evenwel een gulden middenweg. Deze vormt een compromis tussen de elkaar tegengestelde gezichtspunten. Gevolg is dat de schade gedeeltelijk door de dader moet worden vergoed en voor het andere gedeelte door de benadeelde zelf moet worden gedragen. Redelijk is noch dat eigen schuld van de benadeelde invloed op de aansprakelijkheid van de dader ontbeert, noch dat eigen schuld de aansprakelijkheid doet vervallen. Zoals het rechtvaardig is, dat hij die zichzelf schade berokkent, deze zelf moet dragen, en het rechtvaardig is, dat degene die in strijd met de zorgvuldigheidnorm een ander schade berokkent, deze moet vergoeden, zo is het ook rechtvaardig, dat waar de schade is terug te voeren op toedoen van dader én benadeelde, de schadelast over beiden wordt verdeeld.

Het blijft een ieder vrijstaan de eigen belangen in de waagschaal te stellen. Maar de kosten van dit onzorgvuldig gedrag ten aanzien van de eigen belangen behoren niet volledig te worden gedragen door de dader die voor het schadevoorval aansprakelijk kan worden gesteld. Gelet op de omstandigheden aan de zijde van de benadeelde is de rechtsgrond tot afwenteling van de schade op de dader nog slechts in verminderde mate aanwezig. Let wel, de rechtsgrond tot afwenteling van de schade boet aan kracht in, maar is nog wel aanwezig. De aansprakelijk te stellen persoon behoort niet volledig vrijuit te gaan. Hij heeft immers de benadeelde in de benarde situatie gebracht, waarin de dreiging van schade en daarmee de noodzaak tot schadebeperkend handelen ontstond.

Het stelsel van schadefdeling kan recht doen aan de concrete omstandigheden van het geval en aan de belangen van beide partijen. In uitzonderingsgevallen kan ook in dit stelsel besloten worden tot een volledige instandhouding of tot een volledig verval van aansprakelijkheid. Zou het echter steeds ‘alles of niets’ zijn, dan zouden mogelijk zeer ongelijke gevallen, gelijk behandeld worden, en bijna gelijke gevallen, zeer ongelijk. Vanuit rechtseconomisch perspectief verdient het stelsel van ‘tussen alles en niets’ eveneens de voorkeur. Het prikkelt immers beide partijen om door toepassing van efficiënte zorg de totale schadekosten zo laag mogelijk te houden.

Dit gedachtegoed is in artikel 6:101 BW gecodificeerd. Wanneer de schade mede een gevolg is van aan de benadeelde toe te rekenen omstandigheden wordt de vergoedingsplicht van de dader verminderd door de schade over partijen te verdelen, zo wordt thans in de wet bepaald. Dit artikel ziet op de eigen schuld van de benadeelde aan zowel het ontstaan als de omvang van de schade. Tussen de eigen schuld aan het ontstaan van de schade en de schending van de schadebeperkingsplicht bestaat geen verschil in genus, maar slechts een verschil in ordening. Achter beide gevaltypen gaat dezelfde norm schuil. Deze norm is het betrachten van voldoende zorg voor eigen persoon en goed. Zij schept geen rechtsplicht, verbintenis of *Obliegenheit*, maar verwoordt, dat de aansprakelijkheid van de dader niet met zich brengt, dat de benadeelde van zijn verantwoordelijkheid voor de eigen rechtsgoederen wordt vrijgesteld.

Inhoud en toetsing

Het spreekt vanzelf dat niet iedere gedraging van de benadeelde die op de schadeomvang van invloed is, voldoende is om de aansprakelijkheid van de dader te verminderen. Immers, in dat geval zou de dader zich bijna altijd gedeeltelijk van aansprakelijkheid kunnen bevrijden. Bij de meeste schadevoorvallen beïnvloedt de benadeelde wel op een of ander wijze de schadeomvang.

Er zijn twee voorwaarden waaraan het gedrag van de benadeelde moet voldoen, wil van een schending van de schadebeperkingsplicht sprake zijn. Ten eerste is een voldoende causaal verband vereist tussen de gedraging van de benadeelde en de verzwarende van de schadelijke gevolgen, die uit de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de dader berust voortvloeien. Daartoe is minimaal een *condicio sine qua non* vereist, in die zin dat de schade zonder de gedraging van de benadeelde lager zou zijn uitgevallen dan in werkelijkheid is geschied. Dit is een noodzakelijke, doch niet afdoende toets. Om de omvangrijke kring van gevolgen in te perken worden aan de oorzakelijkheid verdergaande eisen gesteld met behulp van de leer van de toerekening naar redelijkheid. Voor het aannemen van voldoende causaal verband tussen het gedrag van de benadeelde en de extra schade wordt niet één criterium gehanteerd, maar vindt een weging van relevante gezichtspunten in hun onderlinge verband plaats.

Ten tweede moet de causale bijdrage aan de schade van de zijde van de benadeelde aan hem kunnen worden toegerekend. Dat de benadeelde de (extra) schade had *kunnen* voorkomen door anders te handelen dan hij deed is niet voldoende om hem zijn schade gedeeltelijk zelf te laten dragen. Vereist is tevens dat hij anders had *moeten* handelen. Het gedrag van de benadeelde moet normschendend zijn. Het komt aan op beantwoording van de vraag, of de benadeelde tekort komt ten opzichte van het normale inzicht waarvan een redelijk persoon in de gegeven omstandigheden in zijn eigen belang blijk zou hebben gegeven ter voorkoming of beperking van nadeel waarmee hij door andermans toedoen wordt geconfronteerd. Het niet nemen van schadebeperkende maatregelen is alleen dan aan de benadeelde toe te rekenen, indien op grond van de omstandigheden van het geval moet worden geoordeeld dat het nemen van zodanige maatregelen in redelijkheid van hem kon worden gevergd.

De benadeelde behoort aldus redelijk te handelen op straffe van een gedeeltelijk verlies van de aanspraak op vergoeding van de schade die van niet redelijk handelen het gevolg is. Om deze maatstaf te concretiseren zijn algemene gezichtspunten geformuleerd, is naar vuistregels gezocht en zijn gevaltypen onderscheiden.

De schadebeperkingsplicht van de benadeelde staat niet op zichzelf, maar ontleent zijn bestaan en is gerelateerd aan een wettelijke aanspraak op schadevergoeding. Daarbij sluit aan, dat de benadeelde niet pas dan conform zijn schadebeperkingsplicht handelt als hij doet, wat een voorzichtig persoon die door toeval schade lijdt en geen aanspraak op schadevergoeding heeft, onverplicht in eigen belang zou doen. Bij de beoordeling van het gedrag van de benadeelde moet nadrukkelijk worden meegewogen, dat hij door een schadeveroorzakende daad waarvoor de dader aansprakelijk – en veelal verzekerd – is, in de situatie is komen

te verkeren die hem tot schadebeperking noopt. De dader die zelf op onrechtmatige wijze jegens de benadeelde is tekortgeschoten, heeft niet veel te eisen van de benadeelde. Zo komt de dader in beginsel geen beroep op de schadebeperkingsplicht van de benadeelde toe, als hij het zelf in de hand heeft de schade te beperken. Indien beide partijen de mogelijkheid hebben de schade te beperken, dient dus de dader die het onrecht initieerde, daartoe over te gaan en leidt het stilzitten van de benadeelde in beginsel niet tot beperking van aansprakelijkheid.

Het belang van de verhouding tussen dader en benadeelde voor de grensbepaling van de schadebeperkingsplicht betekent ook, dat deze plicht binnen het contractuele aansprakelijkheidsrecht een bijzondere kleur krijgt. Immers, nu partijen zich bij contract hebben verplicht tot andere gedragingen dan die waartoe zij buiten overeenkomst verplicht zouden zijn, is de aard, de inhoud en de strekking van het contract veelal maatgevend voor de invulling van de schadebeperkingsplicht. Het zou onaanvaardbaar zijn, dat een contractspartij die de overeenkomst achteraf gezien niet lucratief genoeg acht, haar wederpartij op straffe van een vermindering van de aanspraak op schadevergoeding, andere voorwaarden, rechten of plichten dan onderling overeengekomen zou kunnen opleggen. Dit brengt met zich, dat de gehoudenheid van de schuldeiser tot schadeperkend ingrijpen, in belangrijke mate wordt begrensd door de contractuele verplichtingen van de wederpartij.

Ook bij aansprakelijkheid van de overheid is de schadebeperkingsplicht van de benadeelde gelimiteerd. Het overheidslichaam dat een onrechtmatig besluit neemt, moet daarvoor, gelet op zijn bijzondere positie en zijn strenge zorgplicht, zelf de verantwoordelijkheid dragen. De overheid behoort geen wezenlijke civielrechtelijke bescherming te ontnemen aan de mogelijkheden die de benadeelde burger heeft om tegen het schadeveroorzakende overheidsingrijpen (rechts)middelen ter schadebeperking aan te wenden. Dit geldt met name voor de aansprakelijkheid voor onjuiste, belastende overheidsbeschikkingen op het gebied van incasserend en interveniërend bestuur. De overheid kan zich niet gemakkelijk vrijpleiten van deze aansprakelijkheid die voor rekening van de collectiviteit komt, door een beroep te doen op onvoldoende schadebeperking door de benadeelde burger die toevallig van de onrechtmatige overheidsdaad de dupe is geworden.

De persoon van de dader, de aard van diens activiteit en de grondslag van diens aansprakelijkheid, kunnen aldus bepalende factoren zijn bij de grensbepaling van de op de benadeelde rustende schadebeperkingsplicht. Maar ook de persoon van de benadeelde, de omstandigheden waarin hij verkeert, de schadesoort alsmede de omvang daarvan die zich ter beperking aandient, kunnen bij de beoordeling een doorslaggevende rol spelen. De benadeelde moet niet de normaal robuuste en fitte mens, zonder zwakheden en gebreken, ten voorbeeld worden gesteld. *The tortfeasor takes the victim as he finds him*: er zijn slachtoffers met een lichamelijk zwak gestel en benadeelden die over een broze psychische constitutie beschikken. Bij de vraag wat redelijkerwijs van de benadeelde kan worden gevergd moeten zijn capaciteiten, kennis, kunde en ervaring mede in aanmerking worden genomen. De aard en de ernst van de schade spelen eveneens een belangrijke rol. Een adequate reactie op zuivere vermogensschade bijvoorbeeld vergt doorgaans minder van de benadeelde dan een adequate reactie op ernstig letsel. Letselschade is doorgaans ingrijpend en brengt de benadeelde eerder uit balans.

Dergelijke persoonlijke omstandigheden kunnen in een individueel geval de grens van de schadebeperkingsplicht verleggen, maar zij kunnen de benadeelde niet van elke zorg ontheffen. Er is een minimum standaard van zorg die in het kader van de schadebeperkingsplicht van elke benadeelde kan worden gevegd. Een verstandig benadeelde gaat hiertoe uit zichzelf over, uit welbegrepen eigen belang. De onwille zal zijn aanspraak op volledige schadevergoeding verbeuren.

Draagwijdte en rechtsgevolgen

De rechtsgevolgen van een schending van de schadebeperkingsplicht moeten op dezelfde wijze worden geregeld als bij iedere andere samenloop van de fout van de dader met de eigen schuld van de benadeelde. Dit betekent dat de vergoedingsplicht van de dader wordt beperkt door de schadelast over beide partijen te verdeelen.

De totale schade die de benadeelde lijdt als gevolg van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de dader berust, moet daartoe allereerst worden onderverdeeld in het schadedeel dat mede het gevolg is van de schending van de schadebeperkingsplicht, en het schadedeel waarop de eigen schuld van de benadeelde geen betrekking heeft. Alleen ten aanzien van het eerste schadedeel, de zogenoemde extra schade, is er sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid van dader en benadeelde. Voor de schade die enkel het gevolg is van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de dader berust en die ook bij redelijk handelen van de benadeelde zou zijn geleden, is uitsluitend de dader verantwoordelijk. Het is vanzelfsprekend, dat dit deel van de schade volledig ten laste van de dader komt. Voor een gedeelde toerekening van deze schade aan dader én benadeelde bestaat geen reden.

Voor de extra schade die mede het gevolg is van het verzuim van de benadeelde schadebeperkende maatregelen te treffen, bestaat wel reden voor een gedeelde toerekening aan de benadeelde. Het niet beperken van de schade verbreekt weliswaar niet het toerekeningsverband tussen de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de dader berust en de extra schade. Maar ook de benadeelde had deze schade redelijkerwijs kunnen en moeten vermijden. Het is in een dergelijk geval van gedeelde verantwoordelijkheid niet toereikend om het desbetreffende schadedeel ofwel volledig ten laste van de dader te brengen, ofwel geheel voor rekening van de benadeelde te laten. Een proportionele oplossing ligt veeleer in de rede.

Artikel 6:101 BW is op deze taak berekend. Het artikel omvat een tweeledige verdelingsmaatstaf die de nodige vrijheid laat om de gegevens die het concrete geval kenmerken, het gewicht toe te kennen dat daaraan in de desbetreffende situatie toekomt. De mate waarin de aan ieder toe te rekenen omstandigheden tot de extra schade hebben bijgedragen, is daarbij de primaire leidraad. Niet alleen het verzuim van de benadeelde schadebeperkende maatregelen te treffen, maar ook de fout van de dader moet als oorzaak van de extra schade worden aangemerkt. De nalatigheid van de benadeelde heeft immers slechts een schadelijk gevolg, omdat de dader een onrechtmatige situatie in het leven heeft geroepen waarin schade dreigt te ontstaan of een reeds ontstane schade zich nog kan uitbreiden. Voor de

weging van deze oorzaken doet het richtsnoer van de veroorzakingswaarschijnlijkheid dienst. De last van de extra schade wordt aldus over partijen verdeeld in evenredigheid met de mate waarin ieder der partijen het gevaar voor deze schade in het leven heeft geroepen.

Evenwel, indien de billijkheid dit eist, kunnen ook andere factoren gewicht in de schaal liggen. Wanneer het resultaat van de causale verdeelsleutel niet bevredigt, kan immers met toepassing van de billijkheidscorrectie van artikel 6:101 BW een andere uitkomst worden gerealiseerd. De uiteenlopende ernst van de wederzijds gemaakte fouten wordt in de formulering van het billijkheidscorrectief als eerste toetssteen gepresenteerd, maar de wettekst duidt ook de overige omstandigheden van het geval als van belang aan. Zo komt de beoordeling van de mate van verwijtbaarheid van partijen aan de orde. De aard van de aansprakelijkheid van de dader alsmede de aard en de ernst van de opgetreden schade zijn eveneens factoren die in het billijkheidscorrectief zijn verdisconteerd. Ook de aard en de inhoud van de tussen partijen bestaande rechtsverhouding zijn relevant. Tevens kunnen de hoedanigheid, de maatschappelijke positie, de leeftijd alsmede de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van partijen een rol spelen. Het billijkheidsargument biedt daarnaast de mogelijkheid om met de vermogensposities en de verzekeringsposities van partijen rekening te houden. De omvang van de kosten van de schadebeperkende maatregelen alsmede de verwachtingen omtrent de verhaalbaarheid van die kosten op de dader zijn eveneens van belang. Kortom, het zijn de gegevens die het concrete geval kenmerken, in hun onderlinge samenhang bezien die de billijkheidsbeslissing invullen. Toepassing van het correctief kan tot iedere gewenste schadedeling leiden, variërend van een verval van aansprakelijkheid voor de extra schade tot een plicht tot integrale vergoeding daarvan. De beide uitersten, het geheel verval en de volledige instandhouding van de vergoedingsplicht, zijn evenwel naar mijn mening voor uitzonderingsgevallen gereserveerd. Waar beide partijen voor een bepaalde schade verantwoordelijk zijn, mist de afwenteling daarvan op één van beiden veelal overtuigingskracht.

De rechtsgevolgen van de voldoening aan de schadebeperkingsplicht komen eveneens tot uiting in de omvang van de op de dader rustende schadevergoedingsplicht. Het recht van verhaal van de benadeelde moet men immers niet alleen laten afhangen van wat de dader deed, maar ook van wat de benadeelde ondervond en overwon.

Ten aanzien van de juridische gevolgen van de voldoening aan de schadebeperkingsplicht laten zich twee eenduidige hoofdregels formuleren. De afname van de schade die het resultaat is van de inspanningen die de benadeelde zich in het kader van zijn schadebeperkingsplicht getroostte, komt de dader ten goede. Deze eerste hoofdregel is een uitwerking van het natuurlijk uitgangspunt dat schade die niet geleden wordt, en evenmin zal worden geleden, niet voor vergoeding in aanmerking komt. Dit brengt tevens met zich dat de dader er baat bij vindt, als de benadeelde meer doet ter beperking van de schade dan redelijkerwijs van hem kan worden gevergd. De tweede, evenzo evidente regel is, dat de schade die de benadeelde ondanks diens redelijk handelen lijdt, conform de regels van het schadevergoedingsrecht door de dader moet worden vergoed. Leidraad daarbij is het algemene beginsel van volledige schadevergoeding. Dit betekent, dat ook de

eventuele schade die de benadeelde als gevolg van de bereddingsmaatregelen lijdt, voor vergoeding in aanmerking kan komen. Daarbij kan worden gedacht aan de gevolgschade die ontstaat, doordat een op zich zelf in de gegeven omstandigheden redelijke maatregel van de benadeelde tot schade leidt. Maar zeker zo belangrijk in dit verband zijn de kosten die met de schadebeperkende maatregelen gepaard gaan. Deze kosten kan de benadeelde in beginsel op de dader verhalen.

Omtrent dit kostenverhaal is in het BW (1992) een uitdrukkelijke bepaling opgenomen in artikel 6:96. Deze bepaling is het complement van de wettelijke erkenning van de schadebeperkingsplicht met invoering van artikel 6:101 BW. De ratio is, dat het alleen redelijk is van de benadeelde te verlangen, dat hij zijn schade beperkt, indien hij ervan op aan kan, dat in het kader daarvan redelijk gemaakte kosten door de dader zullen worden vergoed. Tegenover de schadebeperkingsplicht van de benadeelde staat aldus de plicht van de dader de daaraan verbonden kosten te vergoeden. Maar laatst genoemde plicht geldt evenmin als de eerste onverkort.

Teneinde de bereddingskosten aan de dader te kunnen toerekenen, moet er allereerst sprake zijn van een causale band met de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de dader berust. Kosten die geheel in het algemeen ter preventie van schade worden gemaakt, komen dan ook niet voor vergoeding in aanmerking. Bovendien brengt de bijzondere aard van de schade in de vorm van een kostenpost met zich, dat een nadere redelijkheidstoets moet worden uitgevoerd. De kosten van een benadeelde ter beperking van schade vinden, hoewel ze als een gevolg van de schadeveroorzakende gedraging van de dader kunnen worden aangemerkt, hun herkomst in tussenkomen initiatief van de benadeelde. Deze kan bij het maken van die kosten niet geheel naar eigen believen handelen en zonder meer alle kosten als gevolg van de aansprakelijkheid scheppende gebeurtenis vergoed krijgen. Ware het anders, dan zou dit zich niet verdragen met de op de benadeelde rustende schadebeperkingsplicht waarvan het recht op verhaal nu juist het complement vormt. Bereddingskosten komen dan ook slechts voor vergoeding in aanmerking voorzover ze met het oog op de af te weren schade redelijkerwijs verantwoord zijn. Het nemen van de maatregel, en daarmee het maken van kosten, moet redelijkerwijs verantwoord zijn. Daarenboven moeten de aan maatregel verbonden kosten naar omvang redelijk zijn.

De benadering van de bereddingskosten moet ten slotte congruent zijn met de benadering van de schade die zich ter beredding aandient. Zo zal iemand die geen recht heeft op vergoeding van een bepaalde schade, evenmin recht hebben op vergoeding van kosten ter beperking van deze schade. Dit vloeit voort uit de eis van consistentie tussen de juridische gevolgen van schadebeperking en de beginselen van het schadevergoedingsrecht. Hoezeer dit ook voor de hand ligt, geheel onproblematisch is het niet. Om te beginnen heeft het consequenties voor het verhaal van kosten ter beperking van immateriële schade. Hoewel deze kosten zelf vermogensschade vormen, worden de grenzen waarbinnen deze kosten voor vergoeding in aanmerking komen, mede bepaald door de strenge eisen waaraan de vergoeding van immateriële schade is onderworpen. Door het samenspel van de schadebeperkingsplicht en het recht op vergoeding van de daaraan verbonden kosten worden vermogensschade en immateriële schade hier immers als communicerende vaten met elkaar verbonden. Ook binnen de categorie van vermogensschade zijn kosten

van schadebeperking en regelrechte schade soms moeilijk te scheiden. Reparatiekosten, schoonmaakkosten of vervangingskosten, bijvoorbeeld, kunnen onder omstandigheden niet alleen als kosten ter beperking van toekomstige schade, maar ook als kosten van herstel van reeds geleden schade worden aangemerkt. De eerste benadering richt zich op de gevolgschade die na de schadeveroorzakende gebeurtenis wordt geleden door de beschadiging of het gemis van de zaak, zoals exploitatieschade. Bij de tweede benadering, daarentegen, wordt de waardevermindering of het verlies van de gebruiksmogelijkheid zelf als schade beschouwd die de getroffene in zijn vermogen lijdt. Bij beide benaderingen zal steeds moeten worden nagegaan, welke reactie het meest geëigend is om de benadeelde zoveel mogelijk in dezelfde toestand te brengen als zonder het schadetoebrengende feit. Dit bepaalt de omvang van de schadevergoeding, onverschillig welk vermogensbestanddeel men getroffen acht.

De vraag naar de rechtsgevolgen van schadebeperking laat zich, zo kan worden vastgesteld, beantwoorden aan de hand van de algemene beginselen van het schadevergoedingsrecht. Binnen de grenzen die artikelen als 6:95 en 6:98 BW stellen komt de schade die een redelijk handelend benadeelde lijdt, voor volledige vergoeding in aanmerking.